

MAKEDONIJA: SPOR OKO IMENA SE NASTAVLJA

Cini se da su u Skoplju uvereni da mogu prebroditi i poslednju oluju, ali neki strahuju da bi Atina mogla povisiti uloge.

Makedonska vlada je odbacila predlog Ujedinjenih nacija da zemlja dobije ime "Republika Makedonija-Skopje", sto je trebalo da bude kompromisno resenje spora oko imena sa susednom Grckom koji traje vec 14 godina. Ali, politicari u Atini i dalje tvrde da izbor imena na kojem druga strana insistira, Makedonija, ukazuje na pretenzije prema teritoriji na severu Grcke koja nosi isto ime. Neki posmatraci upozoravaju da ukoliko ovo pitanje ne bude reseno Grcka moze cak preduzeti konkretne mere tako sto ce pokusati da blokira pokusaje Skoplja da udje u Evropsku uniju i NATO.

Ministarka spoljnih poslova Makedonije Ilinka Mitreva izjavila prosle nedelje da njena zemlja nece prihvatiti uvodjenje imena koje bi se koristilo u medjunarodnim pregovorima, kao sto je predlozio specijalni izaslanik UN Metju Nimic.

Ali, Mitreva dodaje da ce Skoplje nastaviti da ucestvuje u diskusijama koje imaju za cilj da se pronadje kompromisno ime koje bi se koristilo samo u bilateralnim komunikacijama sa Grckom.

Dve zainteresovane strane pregovaraju pod pokroviteljstvom UN-a u Njujorku jos od 1995, nakon sto je doslo do prvog sukoba posle proglasenja nezavisnosti od Savezne Republike Jugoslavije u Skoplju 1991. godine.

Trenutno EU, NATO i UN – pod pritiskom Grcke – zvanicno koriste termin "Bivsa Jugoslovenska Republika Makedonija. Ali Makedonci odlucno odbijaju ovaj nezgrapni naziv, kao i jednako nezgrapnu skracenicu BJRM.

Grcki zvanicnici pozdravili su Nimicov predlog kao dobru osnovu za kompromis. "U skladu s predlogom, ime 'Republika Makedonija-Skopje' – napisano upravo na ovaj nacin – bez prevodjenja, bilo bi usvojeno za medjunarodno koriscenje", izjavio je ministar spoljnih poslova Grcke Petros Molviatis prosle sedmice.

Predlog se cak nasao na naslovnim stranama novina u Grckoj, gde su mediji bili preplavljeni spekulacijama da bi se na ovaj nacin problem s imenom mogao konacno resiti.

Ali, Mitreva je prekinula takva nadanja insistiranjem da je "za medjunarodne komunikacije jedino prihvatljivo resenje ime iz ustava – Republika Makedonija".

Analiticari kazu da nestrpljenje Grcke da resi ovaj spor odrazava rast nervoze u Atini, narocito posle priznavanja Makedonije pod njenim izabranim imenom od strane SAD prosle godine.

Raste "strah da bi druge zemlje mogle poci za primerom SAD", objasnio je Denko Maleski, koji je u proslosti bio na poloazju ministra spoljnih poslova Makedonije i bio ambasador zemlje u UN. Makedonski zvanicnici tvrde da njihova zemlja nece popustiti pod pritiskom Grcke i da nikada nece prihvatiti kompromisno ime ni za sta drugo osim za koriscenje u bilateralnim kontaktima.

"Grcki politicari shvataju da imaju sve manje podrške u ovom nametnutom sporu", izjavio je za IWPR jedan visoki zvanicnik ministarstva spoljnih poslova.

Ovaj zvaničnik je primetio da je pored SAD još 109 zemalja – uključujući Rusiju i Kinu – priznalo Makedoniju pod njenim izabranim imenom.

On je izjavio da Grčka samo pokušava da ostavi utisak pred međunarodnom zajednicom da Atina konstruktivno traga za rešenjem, dok je makedonska strana nespremna na kompromis.

Premijer Makedonije Vlado Buckovski kaže da je njegova zemlja već napravila veliki kompromis kada je pristala da pronadje obostrano prihvatljivo ime za korišćenje u bilateralnim odnosima sa Grčkom.

“Uostalom, ovde razgovaramo o imenu Makedonije, a ne o imenu Grčke”, izjavio je on za novinare na konferenciji za štampu prošle nedelje. Koliko ozbiljno Grčka shvata ovo pitanje pokazuje činjenica da je Atina 1993. godine uvela trgovinski embargo Makedoniji i zatvorila zajedničku granicu, nanoseći veliku štetu ovoj siromašnoj i sa svih strana okruženoj zemlji.

Sankcije su ukinute tek 1995, nakon što je Makedonija pristala da izmeni ustav i potvrdi da nema teritorijalnih pretenzija prema susedima, kao i da promeni zastavu za koju su Grci smatrali da je previše blisko povezana sa njihovim nacionalnim herojom Aleksandrom Velikim. Makedonski zvaničnici kažu da je Grčka promisljeno pokušala da progura ovaj poslednji predlog znajući da je Skoplje trenutno ranjivo zbog planova da zatraži članstvo u EU i NATO – gde Grčka već jeste član.

Atina je, takođe, zapretila da će staviti veto na zahteve Skoplja za prijem u obe organizacije ukoliko problem s imenom ne bude rešen.

Brisel je do sada izbegavao da se mesa u ovaj spor – a razrešenje spora do sada nije bilo navodjeno kao predušlov za ulazak Makedonije u EU.

“Spor oko imena trebalo je odavno da bude rešen”, izjavio je nedavno šef EU za spoljnu politiku, Havijer Solana. “Nadam se da će obe strane u narednim mesecima doći do rešenja.”

Zvaničnici iz Skoplja su sigurni da ovo pitanje neće omesti njihov zahtev za prijem u članstvo EU.

“Grčki veto na ulazak Makedonije u EU je ekstremna mera i ne verujemo da će je Grčka primeniti”, izjavio je za IWPR jedan zvaničnik iz makedonskog Ministarstva spoljnih poslova.

Dimitar Mircev, bivši diplomata, izjavio je da čak i ako Grčka pokuša da upotrebi ovaj problem da bi sprecila ulazak Makedonije u EU i NATO, to joj verovatno neće poci za rukom, jer “spor oko imena nikada nije bio uslov za članstvo u ovim institucijama.”

Odbacujući poslednje ponudjeno kompromisno rešenje, makedonski premijer Buckovski je naglasio da će se razgovori nastaviti.

Poslednji zastoje “ne znači da će proces traženja obostrano prihvatljivog rešenja biti obustavljen”, izjavio je novinarima na konferenciji za štampu u Briselu posle susreta sa Havijerom Solanom ove sedmice.

“Ovo ne bi trebalo da predstavlja razočaranje za Nimita. To je samo još jedan pokušaj koji za nas nije bio

prihvatljiv”, izjavio je Buckovski.

U međuvremenu, Mircev je izjavio za IWPR da vreme radi za Makedoniju. “Nema potrebe da zurimo. Ako smo se nekako snalazili ovih 14 godina, mozemo da sacekamo jos malo.”

Boris Georgievski je novinar skopskog dnevnika Utrinski vesnik.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/makedonija-spor-oko-imena-se-nastavlja>